21740 ـ نماز تراویح به جماعت سنت است نه بدعت

سوال

آیا این درست است که نماز تراویح به جماعت بدعت است و در دوران پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ نبوده و عمر بن الخطاب ـ رضی الله عنه ـ نخستین کسی است که آن را برگزار کرده است؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

گفتن اینکه نماز تراویح بدعت است، حرف درستی نیست، بلکه درست این است که بپرسیم: آیا این از سنت‌های عمر بن الخطاب ـ رضی الله عنه ـ است، زیرا در دوران پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ وجود نداشته و در دوران ایشان انجام شده، یا از سنت‌های پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ است؟!

برخی از مردم ادعا کرده‌اند که این کار از سنت‌های عمر ـ رضی الله عنه ـ است، و به این استدلال کرده‌اند که عمر بن الخطاب به ابی بن کعب و تمیم داری امر کرد تا برای مردم یازده رکعت نماز را امامت کنند، و شبی [در رمضان] از خانه بیرون آمد و دید مردم [در مسجد] نماز می‌خوانند، پس گفت: چه نیک بدعتی است این و گفته‌اند این نشان می‌دهد که چنین کاری سابقه نداشته.

اما این قول ضعیف است و قائلانش از آنچه در صحیحین و دیگر منابع روایت شده غفلت ورزیده‌اند که پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ با اصحابش [در رمضان] نماز را به جماعت برگزار کرد و در شب سوم یا چهارم نماز نخواند و فرمود: من ترسیدم که بر شما فرض شود به روایت بخاری (۸۷۲) و در لفظ مسلم (۱۲۷۱) آمده است: اما من ترسیدم که نماز شب بر شما فرض شود و توانایی آن را نیابید.

بنابراین تراویح با سنت خود پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ ثابت است و پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ بیان داشتند که مانع از ادامه‌ی این نماز به جماعت، فرض شدن آن است نه اینکه مشروع نیست. این ترس با وفات پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ برطرف شده زیرا با وفات ایشان وحی منقطع شده و چیز دیگری فرض نخواهد شد. پس با زوال علت یعنی ترس از فرض شدن این نماز با انقطاع وحی، سنت بودن به آن باز می‌گردد. مراجعه نمایید به الشرح الممتع ابن عثمین (۴/ ۷۸).

و در صحیحین از عائشه ـ رضی الله عنها ـ نقل است که گفتند: پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ یک کار را با وجود آنکه

دوستش می‌داشت رها می‌کرد، از ترس آنکه مردم به آن عمل کنند و بر آن‌ها فرض شود» به روایت بخاری (الجمعة/ ۱۰۶۰) و مسلم (صلاة المسافرین/ ۱۱۷۴).

امام نووی ـ رحمه الله ـ می‌گوید: و این بیانگر کمال دلسوزی ایشان ـ صلی الله علیه وسلم ـ و مهربانی‌شان در حق امتشان می‌باشد.

بنابراین، گفتن اینکه نماز تراویح سنت پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ نیست، هیچ وجهی ندارد، بلکه این نماز یکی از سنت‌های پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ است که از بیم فرض شدن بر امت‌شان به آن ادامه ندادند و با وفات ایشان این بیم نیز دیگر وجود ندارد. ابوبکر صدیق ـ رضی الله عنه ـ نیز تنها دو سال خلافت کرد که در این مدت کوتاه به نبرد با مرتدان مشغول بودند و در هنگام خلافت عمر ـ رضی الله عنه ـ و آرام یافتن اوضاع، مسلمانان را همانطور که پیش‌تر به مدت کوتاهی پشت سر پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ نماز شب را به جماعت خوانده بودند برای خواندن نماز تراویح یکجا کرد. بنابراین همه‌ی کاری که عمر ـ رضی الله عنه ـ انجام داد صرفا بازگشت به این سنت و احیای آن بود. و توفیق از سوی الله است.